

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ MESLEĞE İLİŞKİN KAYGILARININ İNCELENMESİ

Oğuzhan KURU (*)

Öz

Bu araştırmada eğitim fakültesinde öğrenim gören sınıf öğretmenliği öğrencilerinin mesleğe başlamadan önce öğretmenlik mesleğine ilişkin yaşadıkları kaygıların çeşitli değişkenler açısından farklılık gösterip göstermediği incelenmiştir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini 2016-2017 eğitim öğretim yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında tüm sınıf düzeylerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile seçilmiş 235 öğrenciden oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplamak amacıyla Cabı ve Yalçınalp (2013) tarafından geliştirilen, sekiz alt boyuttan oluşan ve Cronbach Alfa değeri .92 bulunan “Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği” kullanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre sınıf öğretmeni adaylarının cinsiyetlerine göre birçok alt faktörde benzer düzeyde kaygı yaşadıkları, sınıf düzeylerine göre üst sınıflarda özellikle atanma ile yaşanan kaygıların daha yoğunlukta olduğu, akademik başarı durumlarına göre daha başarılı öğrencilerin mesleğin icrası ile ilgili daha fazla kaygı yaşadıkları ve ailelerinin gelir düzeyine göre ise üst gelir düzeyine ait adayların ekonomik yönden kaygı yaşadığı tespit edilmiştir. Genel olarak sonuçlara bakıldığında öğretmen adaylarının yoğunlukla orta veya üst düzeyde kaygı yaşadıkları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf Öğretmenliği, Mesleki Kaygı, Öğretmenlik Kaygısı, Meslek Öncesi Kaygı, Sınıf Öğretmeni Adayı.

Analysis of Classroom Teacher Candidates in Terms of the Anxiety They Experience Prior to Beginning Their Profession

Abstract

In this study, it has been analyzed whether the anxiety experienced by classroom teacher candidates who are receiving education at the faculty of education about the teaching profession displays any differences in terms of different variables. In this study which

*) Dr. Öğr. Üyesi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sınıf Eğitimi ABD (e-posta: okuru82@hotmail.com). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-1772-4406>.

aims at presenting the anxiety levels of classroom teacher candidates on their profession, the survey model among the quantitative research methods has been used. The study group of the study consists of students who are receiving education at Kahramanmaraş Sütçü İmam University's Faculty of Education, Classroom Teaching Department in the 2016-2017 academic year at all grade levels. The study group consists of 235 students who were selected through the simple random sampling method.. For the collection of data, the 'Occupational Anxiety Scale for Teacher Candidates' which consists of eight sub-dimensions developed by Cabı and Yalçınalp (2013) and whose Cronbach Alpha value was determined as .92 was used. In the analysis of quantitative data in the study, the SPSS 23 software program has been used. According to the results of the study, it has been seen that classroom teaching candidates experience anxiety at a similar level in many sub-factors in terms of their gender; anxiety experienced due to being appointed is in particular higher in the upper grades in terms of grade levels; more successful students experience higher levels of anxiety about how to carry out their profession in terms of academic success and that candidates who belong to the higher income level experience economic anxiety in terms of the income levels of their families. When we take a look at the results in general, although the results are not sufficient in terms of creating a significant difference at times, it was seen that the teacher candidates experience middle or high level of anxiety in terms of all the variables.

Keywords: Classroom Teaching, Occupational Anxiety, Anxiety About the Teaching Profession, Pre-profession Anxiety, Classroom Teacher Candidates.

Giriş

Bilginin üretilmesi ve aktarılması insanlık var olduğundan bu yana önemini koruyan bir aktivitedir. Bilginin üretilmesi herhangi bir zamanda herhangi bir yerde, çoğu zaman işin ehlinde bazen de tesadüfî olarak bilmeyenin elinde gerçekleşse de ortaya çıkan bu bilginin aktarılmasının uzmanlar tarafından gerçekleşmesi beklenir. Bilginin uzman aktarıcısı öğretme işini bilen kişidir. Bu kişinin sıfatı her zaman aynı olmasa da kabul edilen adı öğretmendir. Öğretmenlik profesyonel bir meslek olarak çok uzun zamandır kabul edilmiş ve devam etmektedir. Çoğunlukla da bu meslek okullarda icra edilmektedir. Türk Millî Eğitim sistemi içinde de öğretmenlik, 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun 43. Maddesi'nde, devletin eğitim ve öğretim ile ilgili görevlerini üzerine alan özel bir uzmanlık mesleği olarak tanımlanmaktadır.

Sosyal sistemin bir parçası olan okulların en önemli ögesi öğretmenlerdir. Öğretmenler toplumların biçimlendirilmesinde ve toplumun ihtiyacı olan nitelikli insan gücünün yetiştirilmesinde rol oynayan önemli karakterlerdir (Aktürk, 2012). İnsanlar, öğretmen kavramına pek çok anlam yüklemektedirler. Bu anlam bazen bir kurgunun parçası ve onun oyuncusu, bazen de duygularını devreye sokan ve onunla hareket eden önemli bir aktördür. Ülkelerin geleceğinde öğretmenler birçok rol üstlenirler. Üstlendiği en önemli rol ülkenin geleceğini inşa edecek bireyleri yetiştirmektir (Atmaca, 2013). Geleceğin in-

şasının başladığı zaman dilimi ilkökul dönemidir. Bu süreçte alınan bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıklar, bireylerin sonraki yaşantıları üzerinde oldukça etkilidir. Bu düzeydeki bireylerin eğitiminin önemli bir kısmını üstlenen sınıf öğretmenlerinin ve niteliklerinin önemi ise yadsınamaz (Baykara Pehlivan, 2008).

Öğretmen yetiştirme ülkemiz için önemini her zaman koruyan bir konu olmuştur. Özellikle küreselleşmeyle birlikte daha üstün niteliklere sahip bireyler yetiştirme gereksinimini duyulması ve bu nitelikleri kazandırmanın yolunun eğitimden geçtiği göz önünde bulundurulduğunda, ülkemiz açısından öğretmen yetiştirmenin önemi daha iyi anlaşılmaktadır. Dolayısıyla sürekli değişen küresel ve toplumsal yapı, eğitim sistemlerinin de yeniden yapılanmasını zorunlu kılmış, her yeni yapılanma istenilen öğretmen modelinde güncellemeleri beraberinde getirmiş ve bu güncellemeler öğretmen yetiştirme sürecinde değişikliklere sebep olmuştur (Akdemir, 2013; Baykara Pehlivan, 2008). Öğretmen yetiştirme, kapsamlı ve çok boyutlu bir konudur. Öğretmen adaylarının seçimi, hizmet öncesi eğitimi, uygulama dönemi, hizmet içi eğitim gibi konular öğretmen yetiştirme kavramı içine girer (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005). Öğretmen yetiştirme günümüzde yükseköğretim kurumlarında verilen hizmet öncesi eğitim diye de kabul edebileceğimiz lisans eğitimi ile başlar. Öğretmenler mesleki yeterliklerinin büyük bir kısmını hizmet öncesi dönemdeki mesleki eğitim sürecinde kazanırlar. Ancak öğretmenlik tek başına bu süreçle tamamlanmaz. Öğretmenlik deneyimle olgunlaşan bir edinim sürecidir. Bu edinim sürecinin ilk yılları meslek hayatının ileriki dönemlerini etkileyecek önemli bir olgudur (Öztürk, 2016). Yine de öğretmen adaylarının mesleğe karşı düşüncelerinin oluşmasında öğretmen yetiştirme programlarının rolü büyüktür. Bu yüzden öğretmen adaylarına sunulacak nitelikli bir eğitim onlara mesleğin gereklerini yerine getirebilmelerinin yanı sıra mesleğe olan ilgileri hususunda da yeterlilik kazandıracaktır (Donmuş, Akpınar ve Eroğlu, 2017; Dadandı, Kalyon ve Yazıcı, 2016; Hacıömeroğlu ve Şahin Taşkın, 2010).

İnsanlarla ilişkiler yönünden öğretmenlik, çoğu meslekten farklı olarak geniş bir insan kitlesiyle etkileişime giren bir meslektir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005). Bu etkileşim esnasında öğretmenlerin bilgi, beceri ve deneyim bakımından kendilerini algılama ve kendilerini yargılama biçimi, meslek yaşamları boyunca etkili öğretim hizmeti vermedirinde ve karşılaştıkları pedagojik zorluklarla baş edebilmelerinde önemli rol oynamaktadır (Özdemir, 2008). Öğretmenlerin bu hizmet ve mücadele sürecinde zorluklarla baş edebilmelerini sağlayacak en önemli ölçütlerden birisi, mesleğe yönelik ilgidir. Bu ilgi düzeyi mesleğe ilişkin tutumun olumlu ya da olumsuz boyutunu ortaya koyar. Mesleğe yönelik ilgisi yüksek olan bireyin, mesleğe ilişkin tutumu da olumlu olur (Eraslan ve Çakıcı, 2011). Buradan da hareketle motivasyonu yüksek olan öğretmenlerin daha gayretli olacakları, öğrencileri için daha fazla zaman ayıracakları ve daha nitelikli eğitim için daha fazla çaba sarf edecekleri beklenir (Altinkurt, Yılmaz ve Erol, 2014).

Öğretmenlik mesleğinde; mesleğe ilişkin olumlu ya da olumsuz tutumun, motivasyonun yanı sıra bir diğer duyuşsal özellik olarak öğretmenlik mesleğine yönelik umutsuzluk ve kaygı önemli görülmektedir (Serin, Güneş ve Değirmenci, 2015). Umutsuzluk, birey-

lerin geleceğe ilişkin olumsuz beklentileri (Ceyhan, 2004) iken; kaygı bilişsel, duyuşsal, davranışsal ve psikomotor süreçleri içeren, kişinin bilinçli tarafı ile duyulan ve kavranılan bir tehlike sinyali ayrıca genellikle kötü bir şey olacaktıymış düşüncesiyle ortaya çıkan ve sebebi bilinmeyen gerginlik duygusu olarak tanımlanabilir (Donmuş, Akpınar ve Eroğlu, 2017). Yani işin özünde kaygı, nedeni bilinmeyen bir korku durumudur (Saracaloğlu, Kumral ve Kanmaz, 2009). Kaygının artması kişinin mesleği ve mesleğinin geleceği hakkında ne yapacağını bilememesine ve kararsızlığa yol açmaktadır (Şahin, 2011). Özellikle öğretmenlik, çocuk ve gençlerle doğrudan ilişki gerektiren bir meslek olması nedeniyle bu sorunu daha fazla yaşayan bir meslek olarak karşımıza çıkmaktadır (Girgin, 2010). Öğretmen adayları lisans eğitimlerinin ilk dönemlerinde kavramlarla yeni karşılaştıkları için çoğunlukla kaygı duymazlar. Daha sonra endişeleri artar ve kendilerine yönelir. Bu da başkalarının kendileri hakkında ne düşündüğü, öğretmeyi becerip beceremediği ile ilgili kaygıları kapsar (Türkdoğan, 2014). Özellikle bu kaygılar mezuniyet aşamasında, ders çalışma, sosyal etkinliklere katılamama, KPSS, atanma veya iş bulma, sonrasında yerleşme, sosyal çevreye uyum, geçinme gibi kaygılarıyla doruk noktasına ulaşır. Dolayısıyla birçok etkinliği bir arada yapmak zorunda kalmak ve bunun stresini yaşamak öğretmenin performansını olumsuz olarak etkilemektedir (Atmaca, 2013; Özdemir, 2008; Gündoğdu, Çimen ve Turan, 2008).

Öğretmenler meslek öncesi eğitim sürecini de içine alan mesleki kariyerleri boyunca birtakım kaygılarla karşı karşıya kalmakta, mesleklerinden ve çalışma ortamından soğuyabilmektedirler. Birçok faktör bunun nedenleri arasında sayılabilir. Bu nedenler kişinin kedisinden kaynaklanabileceği gibi çevreden ve yönetimden kaynaklı da olabilirler. Örneğin, seçtiği mesleğin kendisine uygun olmaması, insan ilişkilerinde başarısızlık, destek görememe, kurumlar arasındaki koordinasyon eksikliği, ihtiyaç fazlası öğretmen adayı yetiştirilmesi, öğretmen açığı, maaşından memnun olmama, iş yoğunluğu, resmi yazışmaları ve raporları hazırlamakta zorlanma, müdür ya da müfettişlerin beklentilerini karşılama, sınıf yönetimi, ders dışı etkinliklere fazla zaman ayırma bunlar arasında sayılabilir (Öztürk, 2016; Tümkaya ve Çavuşoğlu, 2010; Dadandı, Kalyon ve Yazıcı, 2016; Şişman, 2009). Öğretmenlerin başarılı eğitim vermesi için bu ve benzer kaygıları en alt düzeyde kaygı yaşaması ve her şeyden önce ruhsal açıdan mutlu ve uyumlu olması gerekmektedir. Sürekli kaygı yaşayan bir öğretmen, öğretmenlik mesleğini başarı ile sürdürüp sürdüremeyeceği endişesini daima taşımakta ve bu nedenle de sürekli olarak yoğun bir stres altında kalmaktadır. Yani sıkıntılı, kaygılı ve mutsuz bir öğretmen, öğrencilerini duygusal olarak olumsuz yönden etkilemekte iken hoş görülme, sakin ve destekleyici öğretmen, olumlu etki yapmaktadır (Saracaloğlu, Kumral ve Kanmaz, 2009; Girgin, 2010).

Bilinmektedir ki kaygı fazlasıyla ve yokluğuyla olumsuz etkiye sebep olabilmektedir. Her meslek grubu için de aşırı kaygı veya kaygısızlık o mesleğin verimli şekilde icrasını etkilemektedir. Geleceğin nesillerini yetiştiren sınıf öğretmenlerinin de kaygı ile mücadelesi önemli bir husustur. Bu sebeple mesleğe başlamamış sınıf öğretmeni adaylarının mesleğe ilişkin yaşadıkları kaygıların tespiti ve bu kaygıların önüne geçilmesi de gerekmektedir. Bu açıdan düşünüldüğünde, bu çalışmanın sınıf öğretmeni adaylarının mesleğe

ilişkin yaşadıkları kaygıların tespiti noktasında alana katkı sağlayacağı söylenebilir.

Bu araştırmanın amacı sınıf öğretmeni adaylarının kaygı düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Cinsiyete göre öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin kaygıları arasında fark var mıdır?
2. Sınıf düzeyine göre öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin kaygıları arasında fark var mıdır?
3. Genel ağırlıklı not ortalamalarına (GANO) göre öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin kaygıları arasında fark var mıdır?
4. Ailelerinin gelir düzeylerine göre öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin kaygıları arasında fark var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Sınıf öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adaylarının mesleğe başlamadan önce mesleğe ilişkin yaşadıkları kaygıları çeşitli değişkenler açısından incelemeye yönelik bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli geçmişte veya halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan, araştırmaya konu olan olay veya bireyleri kendi koşulları içinde olduğu gibi tanımlanmaya çalışan, sürece herhangi bir şekilde müdahale edilmeyen (Karasar, 2009); konu ya da olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin ya da ilgi, beceri, yetenek, tutum gibi özelliklerinin belirlendiği ihtiyaç duyulan verilerin toplanması için veri kaynağı olan kişilere sorulan sorulardan gelen cevaplara dayalı bir araştırma desendir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010).

Araştırma evren ve örnekleme

Araştırmanın evrenini sınıf öğretmeni adayları oluşturmaktadır. Araştırma örneklemini ise 2016-2017 eğitim öğretim yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında 1.,2.,3. ve 4. sınıfta öğrenim gören 235 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme basit seçkisiz örnekleme yöntemi seçilmiştir. Basit seçkisiz örneklemede evrendeki her birimin örnekleme seçilme olasılığı eşit ve birbirinden bağımsızdır. Temsil edici bir örneklemin seçiminin geçerli ve en iyi yolu seçkisiz örneklemedir. Ayrıca seçkisiz örnekleme yöntemlerinin evreni temsil edici özelliği çok daha güçlüdür (Büyüköztürk ve diğerleri, 2010; Balcı, 2005). Bu nedenle sınıf öğretmeni adaylarının mesleğe ilişkin kaygılarının incelenmesi için örneklemin seçiminde bu yöntem kullanılmıştır.

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin sınıflar ve cinsiyet açısından dağılımları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Sınıf Öğretmenliği Öğrencilerinin Sınıf Düzeyi ve Cinsiyet Açısından Dağılımları

Gruplar	Kadın	%	Erkek	%	Toplam
1. Sınıf	47	82	10	18	57
2. Sınıf	51	82	11	18	62
3. Sınıf	49	83	10	17	59
4. Sınıf	46	81	11	19	57
Toplam	193	82	42	18	235

Tablo 1’de görüldüğü üzere, çalışmaya katılan toplam 235 öğretmen adayının 193’ü (%82) kadın ve 42’si (%18) erkek adaydır. Adayların sınıflara göre dağılımı incelendiğinde ise 57 adaydan oluşan 1. sınıfların 47’si (% 82) kadın, 10’u (%18) erkek, 62 adaydan oluşan 2. sınıfların 51’i (%82) kadın, 11’i (%18) erkek, 59 adaydan oluşan 3. sınıfların 49’u (%83) kadın, 10’u (%17) erkek ve 57 adaydan oluşan 4. sınıfların 46’sı (%81) kadın, 11’i (%19) erkek aday olduğu anlaşılmaktadır.

Veri Toplama Aracı ve Verilerin Analizi

Araştırmada veri toplamak amacıyla Cabı ve Yalçınalp (2013) tarafından geliştirilen “Öğretmen Adaylarına Yönelik Mesleki Kaygı Ölçeği” kullanılmıştır. Veri toplama aracı görev merkezli kaygı, ekonomik/sosyal merkezli kaygı, öğrenci/iletişim merkezli kaygı, meslektaş ve veli merkezli kaygı, kişisel gelişim merkezli kaygı, atanma merkezli kaygı, uyum merkezli kaygı ve okul yönetimi merkezli kaygı olmak üzere sekiz alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin geliştirilme aşamasında güvenilirlik analizi sonucunda ölçeğin alt boyutlarının Cronbach Alfa katsayıları .67 ile .94 aralığında bulunmuş olup, ölçeğin tümüne ait Cronbach Alfa katsayısı ise .95 olarak bulunmuştur.

Ayrıca, yapılan bu çalışmada ise ölçeğin tümüne ait Cronbach Alfa katsayısı .92 olarak bulunmuştur. Alt boyutlarının Cronbach Alfa katsayıları ise görev merkezli kaygı .90, ekonomik/sosyal merkezli kaygı .80, öğrenci/iletişim merkezli kaygı .90, meslektaş ve veli merkezli kaygı .79, kişisel gelişim merkezli kaygı .90, atanma merkezli kaygı .92, uyum merkezli kaygı .71 ve okul yönetimi merkezli kaygı .73 düzeyinde bulunmuştur. Bu verilerden de anlaşılmaktadır ki bu çalışmada veriler “oldukça güvenilir” düzeyde değerlere sahiptir.

Araştırmanın verilerinin Kolmogorov Simirnov testi sonuçlarına göre cinsiyet, GANO ve ailelerinin gelir düzeyleri verilerinin normal dağılım göstermediği; sınıf düzeylerine göre ise verilerin normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Buna göre öğrencilerin cinsiyetlerine göre mesleğe ilişkin kaygıları arasında anlamlı fark olup olmadığı Mann-Whitney U, sınıf düzeyleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığı One Way Anova, ge-

nel ağırlıklı not ortalamaları ve ailelerinin gelir düzeyleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığı da Kruskal-Wallis testi ile analiz edilmiştir.

Bulgular

Bu kısımda sınıf öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin yaşadıkları kaygıların cinsiyete, sınıf düzeylerine, genel ağırlıklı not ortalamalarına (GANO) ve ailelerinin gelir düzeylerine göre farklılık olup olmadığına bulgularına yer verilmiştir.

Cinsiyete göre öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin kaygıların Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 2’de ifade edilmektedir.

Tablo 2. Cinsiyet Esasına Göre Meslek Kaygı Düzeyleri

Meslek Kaygı	Cinsiyet	N	Sıra Ort.	Sıra Top.	U	p
Görev Merkezli	Erkek	42	149,08	6261,5	2747,5	.001
	Kadın	193	111,24	21468,5		
Ekonomik/ Sosyal Merkezli	Erkek	42	144,58	6072,5	2936,5	.005
	Kadın	193	112,22	21657,5		
Öğrenci/ İletişim Merkezli	Erkek	42	135,32	5683,5	3325,5	.068
	Kadın	193	114,23	22046,5		
Meslektaş/ Veli Merkezli	Erkek	42	119,76	5030	3979	.852
	Kadın	193	117,62	22700		
Kişisel Gelişim Merkezli	Erkek	42	131,83	5537	3472	.144
	Kadın	193	114,99	22193		
Atanma Merkezli	Erkek	42	103,92	4364,5	3461,5	.135
	Kadın	193	121,06	23365,5		
Uyum Merkezli	Erkek	42	125,62	5276	3733	.420
	Kadın	193	116,34	22454		
Okul Yönetimi Merkezli	Erkek	42	119,21	5007	4002	.898
	Kadın	193	117,74	22723		

Cinsiyet esasına göre sınıf öğretmenliği anabilim dalında öğrenim gören öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin yaşadıkları kaygıların alt faktörler puanları Mann-Whitney U testi sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Buna göre öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin yaşadıkları görev merkezli kaygıda ($U=2747,5$, $p<.05$), ekonomik/sosyal merkezli kaygıda ($U=2936,5$, $p<.05$) anlamlı farklılık tespit edilmiş olup, öğrenci/iletişim merkezli kaygıda ($U=3325,5$, $p>.05$), meslektaş/veli merkezli kaygıda ($U=3979$, $p>.05$), kişisel gelişim merkezli kaygıda ($U=3472$, $p>.05$), atanma merkezli kaygıda ($U=3461,5$, $p>.05$), uyum merkezli kaygıda ($U=3733$,

$p > .05$) ve okul yönetimi merkezli kaygıda ($U=4002$, $p > .05$) anlamlı farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

Sınıf düzeyine göre öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin kaygıların One Way Anova testi sonuçları Tablo 3’de ifade edilmektedir.

Tablo 3. Sınıf Düzeyine Göre Mesleğe İlişkin Kaygı Düzeyleri

Meslek Kaygı	Gruplar	N	Ort.	SS	F	p	Scheffe
Görev Merkezli	1.sınıf	57	33,71	10,73	2,29	.079	
	2.sınıf	62	39,22	14,36			
	3.sınıf	59	36,84	11,27			
	4.sınıf	57	38,63	13,02			
Ekonomik/ Sosyal Merkezli	1.sınıf	57	20,19	6,03	,6	.615	
	2.sınıf	62	20,9	5,33			
	3.sınıf	59	21,11	5,93			
	4.sınıf	57	21,64	6,22			
Öğrenci/ İletişim Merkezli	1.sınıf	57	16,71	6,74	,977	.404	
	2.sınıf	62	15,17	5,3			
	3.sınıf	59	16,86	6,11			
	4.sınıf	57	16,42	6,05			
Meslektaş/ Veli Merkezli	1.sınıf	57	11,8	4,17	7,762	.000	1-4, 2-3, 2-4
	2.sınıf	62	11,35	3,68			
	3.sınıf	59	13,94	5,09			
	4.sınıf	57	14,59	4,45			
Kişisel Gelişim Merkezli	1.sınıf	57	12,1	4,77	3,5	.016	1-2
	2.sınıf	62	9,61	3,96			
	3.sınıf	59	11,35	4,42			
	4.sınıf	57	11,49	4,59			
Atanma Merkezli	1.sınıf	57	7,7	3,44	43,35	.000	1-3, 1-4, 2-3, 2-4
	2.sınıf	62	8,7	3,45			
	3.sınıf	59	11,83	2,71			
	4.sınıf	57	13,14	1,89			
Uyum Merkezli	1.sınıf	57	9,31	3,33	1,12	.341	
	2.sınıf	62	8,87	3,18			
	3.sınıf	59	8,76	3,33			
	4.sınıf	57	8,24	2,62			
Okul Yönetimi Merkezli	1.sınıf	57	10,1	3,22	1,36	.254	
	2.sınıf	62	9,38	2,49			
	3.sınıf	59	10,25	3,24			
	4.sınıf	57	10,38	2,88			

Tablo 3’de sınıf öğretmenliği öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin yaşadıkları kaygılarının alt faktörler puanları One Way Anova testi sonuçları verilmiştir.

Buna göre öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin yaşadıkları meslektaş/veli merkezli kaygıda ($F=7,762$, $p=.000$), kişisel gelişim merkezli kaygıda ($F=3,5$, $p=.016$), atanma merkezli kaygıda ($F=43,35$, $p=.000$) anlamlı farklılık tespit edilmiş olup, görev merkezli kaygıda ($F=2,29$, $p=.079$), ekonomik/sosyal merkezli kaygıda ($F=.6$, $p=.615$), öğrenci/iletişim merkezli kaygıda ($F=.977$, $p=.404$), uyum merkezli kaygıda ($F=1,12$, $p=.341$) ve okul yönetimi merkezli kaygıda ($F=1,36$, $p=.254$) anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Tablodaki Scheffe testi sonuçlarına göre öğretmen adaylarının yaşadıkları meslektaş/veli merkezli kaygıda 1-4, 2-3, 2-4 sınıflar arasında, kişisel gelişim merkezli kaygıda 1-2 sınıflar arasında ve atanma merkezli kaygıda 1-3, 1-4, 2-3, 2-4 sınıflar arasında anlamlı düzeyde farklılık yaratan mesleki kaygı yaşandığı tespit edilmiştir.

Sınıf öğretmeni adaylarının genel ağırlıklı not ortalamalarına (GANO) göre mesleğe ilişkin kaygılarının Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo 4’de ifade edilmektedir.

Tablo 4. Genel Ağırlıklı Not Ortalamalarına (GANO) Göre Mesleğe İlişkin Kaygı Düzeyleri

Meslek Kaygı	Gruplar	N	Sıra Ort.	sd	x2	p	Mann Whitney U
Görev Merkezli	0 – 1.00	2	186	3	2,92	.403	
	1.01 – 2.00	21	123,64				
	2.01 – 3.00	127	120,02				
	3.01 – 4.00	85	11,98				
Ekonomik/Sosyal Merkezli	0 – 1.00	2	144,75	3	1,68	.640	
	1.01 – 2.00	21	108,29				
	2.01 – 3.00	127	122,37				
	3.01 – 4.00	85	113,24				
Öğrenci/İletişim Merkezli	0 – 1.00	2	184,5	3	19,41	.000	2-3, 2-4, 3-4
	1.01 – 2.00	21	165,14				
	2.01 – 3.00	127	122,07				
	3.01 – 4.00	85	98,7				
Meslektaş/Veli Merkezli	0 – 1.00	2	96,5	3	3,16	.366	
	1.01 – 2.00	21	133,98				
	2.01 – 3.00	127	121,6				
	3.01 – 4.00	85	109,18				
Kişisel Gelişim Merkezli	0 – 1.00	2	170	3	16,52	.001	2-3, 2-4, 3-4
	1.01 – 2.00	21	158,38				
	2.01 – 3.00	127	123,55				
	3.01 – 4.00	85	98,51				

Atanma Merkezli	0 – 1.00	2	36,75	3	8,79	.032	1-4, 2-4
	1.01 – 2.00	21	90,64				
	2.01 – 3.00	127	116,31				
	3.01 – 4.00	85	129,19				
Uyum Merkezli	0 – 1.00	2	184,75	3	10,88	.012	2-3, 2-4
	1.01 – 2.00	21	153,33				
	2.01 – 3.00	127	119,75				
	3.01 – 4.00	85	105,08				
Okul Yönetimi Merkezli	0 – 1.00	2	116,25	3	1,28	.734	
	1.01 – 2.00	21	128,48				
	2.01 – 3.00	127	120,21				
	3.01 – 4.00	85	112,15				

Tablo 4’de genel ağırlıklı not ortalamalarına (GANO) göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin yaşadıkları kaygıların alt faktörler puanları Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Buna göre öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin yaşadıkları öğrenci/iletişim merkezli kaygıda x^2 ($sd=3$, $n=235$) =19,41, $p<.05$, kişisel gelişim merkezli kaygıda x^2 ($sd=3$, $n=235$) =16,52, $p<.05$, atanma merkezli kaygıda x^2 ($sd=3$, $n=235$) =8,79, $p<.05$, uyum merkezli kaygıda x^2 ($sd=3$, $n=235$) =10,88, $p<.05$ anlamlı farklılık tespit edilmiş olup, görev merkezli kaygıda x^2 ($sd=3$, $n=235$) =2,92, $p>.05$, ekonomik/sosyal merkezli kaygıda x^2 ($sd=3$, $n=235$) =1,68, $p>.05$, meslektaş/veli merkezli kaygıda x^2 ($sd=3$, $n=235$) =3,16, $p>.05$ ve okul yönetimi merkezli kaygıda x^2 ($sd=3$, $n=235$) =1,28, $p>.05$ anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Tablodaki Mann Whitney U testi sonuçlarına göre öğretmen adaylarının yaşadıkları öğrenci/iletişim merkezli kaygıda 2-3, 2-4, 3-4. sıralardaki GANO’lar arasında, kişisel gelişim merkezli kaygıda 2-3, 2-4, 3-4. sıralardaki GANO’lar arasında, atanma merkezli kaygıda 1-4, 2-4. sıralardaki GANO’lar arasında, uyum merkezli kaygıda 2-3, 2-4. sıralardaki GANO’lar arasında anlamlı düzeyde farklılık yaratan mesleki kaygı yaşandığı tespit edilmiştir.

Sınıf öğretmeni adaylarının ailelerinin gelir düzeylerine göre mesleğe ilişkin kaygılarının Kruskal-Wallis testi sonuçları Tablo 5’de ifade edilmektedir.

Tablo 5. Ailelerinin Gelir Düzeylerine Göre Mesleğe İlişkin Kaygı Düzeyleri

Meslek Kaygı	Gruplar	N	Sıra Ort.	sd	x^2	p	Mann Whitney U
--------------	---------	---	-----------	----	-------	---	-------------------

Görev Merkezli	0 – 1000TL	22	126,41	4	8,05	.089	
	1001 – 2000TL	83	124,61				
	2001 – 4000TL	103	117,65				
	4001 – 6000TL	21	104,33				
	6001TL ve üstü	6	49,58				
Ekonomik/ Sosyal Merkezli	0 – 1000TL	22	107,39	4	17,67	.001	1-5, 2-5, 3-5, 4-5
	1001 – 2000TL	83	109,9				
	2001 – 4000TL	103	116,88				
	4001 – 6000TL	21	136,64				
	6001TL ve üstü	6	222,92				
Öğrenci/ İletişim Merkezli	0 – 1000TL	22	139,52	4	4,79	.309	
	1001 – 2000TL	83	117,04				
	2001 – 4000TL	103	119,59				
	4001 – 6000TL	21	97				
	6001TL ve üstü	6	98,67				
Meslektaş/ Veli Merkezli	0 – 1000TL	22	131,34	4	1,51	.825	
	1001 – 2000TL	83	113,11				
	2001 – 4000TL	103	120,07				
	4001 – 6000TL	21	115,81				
	6001TL ve üstü	6	108,92				
Kişisel Gelişim Merkezli	0 – 1000TL	22	145,68	4	8,42	.077	
	1001 – 2000TL	83	111,22				
	2001 – 4000TL	103	123,66				
	4001 – 6000TL	21	95,38				
	6001TL ve üstü	6	92,33				
Atanma Merkezli	0 – 1000TL	22	102,55	4	4,3	.367	
	1001 – 2000TL	83	114,31				
	2001 – 4000TL	103	123,07				
	4001 – 6000TL	21	112,33				
	6001TL ve üstü	6	158,42				
Uyum Merkezli	0 – 1000TL	22	155,16	4	13,37	.010	1-2, 1-3, 2-5, 3-5
	1001 – 2000TL	83	109,75				
	2001 – 4000TL	103	11,72				
	4001 – 6000TL	21	126,4				
	6001TL ve üstü	6	175,17				

	0 – 1000TL	22	120,05			
Okul	1001 – 2000TL	83	11,49			
Yönetimi	2001 – 4000TL	103	122,41	4	1,43	.838
Merkezli	4001 – 6000TL	21	122,57			
	6001TL ve üstü	6	108,83			

Tablo 5’de ailelerinin gelir düzeylerine göre öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin yaşadıkları kaygıların alt faktörler puanları Kruskal-Wallis testi sonuçları verilmiştir.

Buna göre öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin yaşadıkları ekonomik/sosyal merkezli kaygıda x_2 (sd=4, n=235) =17,67, $p<.05$ ve uyum merkezli kaygıda x_2 (sd=4, n=235) =13,37, $p<.05$ anlamlı farklılık tespit edilmiş olup, görev merkezli kaygıda x_2 (sd=4, n=235) =8,05, $p>.05$, öğrenci/iletişim merkezli kaygıda x_2 (sd=4, n=235) =4,79, $p>.05$, meslektaş/veli merkezli kaygıda x_2 (sd=4, n=235) =1,51, $p>.05$, kişisel gelişim merkezli kaygıda x_2 (sd=4, n=235) =8,42, $p>.05$, atanma merkezli kaygıda x_2 (sd=4, n=235)=4,3, $p>.05$ ve okul yönetimi merkezli kaygıda x_2 (sd=4, n=235) =1,43, $p>.05$ anlamlı farklılık tespit edilememiştir.

Tablodaki Mann Whitney U testi sonuçlarına göre öğretmen adaylarının yaşadıkları ekonomik/sosyal merkezli kaygıda 1-5, 2-5, 3-5, 4-5. sıralardaki gelir düzeyleri arasında ve uyum merkezli kaygıda 1-2, 1-3, 2-5, 3-5. sıralardaki gelir düzeyleri arasında anlamlı düzeyde farklılık yaratan mesleki kaygı yaşandığı tespit edilmiştir.

Tartışma ve Sonuç

Araştırmanın bulgularına göre, öğretmen adaylarının cinsiyet esasına göre sadece görev merkezli ve ekonomik/sosyal merkezli konularda yaşadıkları kaygıda istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiş olup diğer alanlarda anlamlı fark bulunamamıştır. Sınıf düzeyine göre mesleğe ilişkin kaygıda ise meslektaş/veli merkezli, kişisel gelişim merkezli ve atanma merkezli kaygıda istatistiksel olarak anlamlı fark tespit edilmiş olup diğer hususlarda yaşadıkları kaygı benzerlik göstermiştir. Buna göre yaşanan farka bakıldığında meslektaş/veli merkezli kaygıda 1-4, 2-3, 2-4. sınıflar arasında, kişisel gelişim merkezli kaygıda 1-2. sınıflar arasında ve atanma merkezli kaygıda 1-3, 1-4, 2-3, 2-4. sınıflar arasında genel olarak üst sınıfların aleyhine anlamlı fark olduğu görülmüştür.

Sınıf öğretmeni adaylarının genel ağırlıklı not ortalamalarına (GANO) göre mesleğe ilişkin yaşadıkları kaygı düzeyleri arasında ise öğrenci/iletişim merkezli kaygıda, kişisel gelişim merkezli kaygıda, atanma merkezli kaygıda ve uyum merkezli kaygıda anlamlı farklılık tespit edilmiş olup diğer kaygı alanlarında farklılık bulunamamıştır. Buna göre farklılığın bulunduğu öğrenci/iletişim merkezli kaygıda, kişisel gelişim merkezli kaygıda ve uyum merkezli kaygıda yaşanan kaygının GANO’su daha yüksek olan öğrencilerin

lehine yani daha yüksek not ortalamasına sahip olan öğrencilerin daha az kaygı yaşadığı, atanma merkezli kaygıda ise not ortalaması daha yüksek olan öğrencilerin daha fazla kaygı yaşadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Ailelerinin gelir düzeylerine göre mesleğe ilişkin kaygı düzeyleri arasında ise ekonomik/sosyal merkezli ve uyum merkezli konularda yaşadıkları kaygı düzeyleri arasında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Bunların haricindeki kaygı alanlarında ise benzer oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca göre de sınıf öğretmeni adaylarının ekonomik/sosyal merkezli kaygıda gelir düzeyi daha yüksek olanların daha fazla kaygı yaşadıkları, uyum merkezli kaygıda ise gelir düzeyleri daha düşük ise daha fazla kaygı yaşadıkları tespit edilmiştir.

Tüm bu bulgulardan hareketle, cinsiyete göre kadın sınıf öğretmeni adaylarının görev ve ekonomik/sosyal merkezli konularda daha az kaygı yaşadığı sonucu görülmektedir. Bunun sebebinin kadın öğretmen adaylarının çocuklarla daha iyi anlaşabileceklerini düşünmelerinden, yapacakları işin inceliklerini daha iyi öğrenmiş olduklarını ve bunu kolaylıkla uygulayabileceklerine inandıklarından, mesleği zevkle ve isteyerek sürdürebileceklerinden dolayısıyla görevlerini daha iyi yapabileceklerine inandıklarından kaynaklandığı düşünülebilir. Erkek öğretmen adaylarının kadın öğretmen adaylarından daha fazla kaygı yaşaması ise genel anlamda geçim işinin erkeğin sorumluluğunda kalmasından, kazançlarının evin ihtiyaçlarını karşılayıp karşılayamayacağı konusunda kararsız kaldıklarından, yaşayacakları yerde sosyal aktivitelerin yetersiz kalacağı ve mesleklerine olumsuz etkisinin olabileceği düşüncesinden gerçekleşmiş olabilir. Bunların haricinde öğretmen adaylarının diğer tüm alanlarda benzer düzeyde kaygı yaşadıkları görülmektedir. Bu sonuç da ister kadın ister erkek olsun genel olarak mesleğin icrası süresinde velilerle herhangi bir konuda karşı karşıya gelebileceklerini, aynı okulda veya farklı okullarda görev yapan meslektaşları ile anlaşamayacakları veya anlaşabilseler bile ilişkilerinin kendilerini tatmin etmeyeceği; yaşadıkları ve görev yaptıkları yerlerin sınırlılıklarından ötürü mesleki ve kişisel gelişimlerinin olumsuz etkileneceğini düşünüyor olmalarından kaynaklanabilir. Bunların yanında atanmanın dolayısıyla meslek sahibi olup gelecek planlamanın ortak bir kaygı olarak karşımıza çıktığı görülmektedir. Uyum konusunda ise yaşadıkları ortak kaygının görev yapacakları yerlerin doğup büyüdüğü, eğitim aldıkları sosyal çevreden çok farklı olacağı düşüncesinin kendilerini rahatsız ettiğinden kaynaklanmış olduğu düşünülmektedir.

Sınıf öğretmeni adaylarının sınıf düzeylerine göre mesleklerine ilişkin yaşadıkları kaygılara bakıldığında ise meslektaş/veli merkezli ve atanma merkezli kaygıların özellikle üçüncü ve dördüncü sınıflarda önemli düzeyde arttığı görülmektedir. Bu sonucun özellikle öğretmenlik deneyim ve uygulama dersleri dâhilinde okullara uygulamaya giden adayların gerçek ortamda öğretmenler arasında yaşanan problemlere şahit olmasından ve velilerin öğretim sürecine olumsuz müdahalelerinin örnek olayları ile karşılaşış bunun öğretmen üzerinde bıraktığı etkiden kaynaklandığı düşünülebilir. Bunun yanında atanma ile ilgili olarak ise KPSS sınavının yaklaşıyor olması, çalışılması gereken konuların birikmesi, atanıp gelecek kurma planlarının aksayacağı veya herhangi bir sebepten ötürü gerçekleşmeyeceği düşüncesinden bu stresi yaşadıkları düşünülebilir. Bu iki sonucun ak-

sine kişisel gelişimde sınıf düzeyleri yükseldikçe adayların yaşadıkları kaygının azalıyor olması da artık mesleğin gereğini kavrayabildiklerinden, okulda, sınıfta, derste herhangi bir durumda nasıl davranmaları, nasıl tepki vermeleri gerektiğini öğrenmiş olmaları bunu da uygulamalar ile tecrübe etmiş olmaları ve bu sebeple kendilerine güveniyor olmalarından kaynaklanabilir. Yine bundan önceki veriye benzer şekilde adayların görev, ekonomik/sosyal, iletişim, uyum ve okul yönetimi hususlarında aralarında anlamlı farklılık olmayıp, benzer ve yüksek düzeyde kaygı yaşadığı görülmektedir. Buradan da herhangi bir sınıf düzeyinde alınan bilgi ve edinilen tecrübenin bu konularda yaşanan kaygıyı azaltmadığı anlaşılmaktadır.

Genel ağırlıklı not ortalamaları dikkate alındığında ise öğrenci/iletişim, kişisel gelişim ve uyum merkezli konularda öğrencilerin not ortalamaları yükseldikçe yaşadıkları kaygının azaldığı; atanma konusunda ise tam tersine not ortalaması yükseldikçe yaşanan kaygının arttığı görülmektedir. Kaygının az olduğu ilk durumun akademik olarak daha başarılı olan öğrencilerin kendi öğrencileri ile nasıl baş edebileceğini daha iyi bildiği, onlarla nasıl etkili iletişim kurabileceğinin farkında olduğu, öğretmenlik mesleğini tercihleri noktasında hata yapmadıklarını düşünmeleri, mesleklerini isteyerek ve severek başarıyla icra edebileceklerini düşünmelerinden; özetle almış oldukları akademik eğitimi layıkıyla özümsemiş kabullenmiş olduklarını düşündüklerinden kaynaklanıyor olabilir. Zaten not ortalamalarının yüksek olması da bu sıralanan yeterlikler noktasında başarılı olduklarının göstergesi olarak kabul edilebilir. Atanma noktasında ise yüksek not ortalamasına sahip olan öğrencilerin daha fazla kaygı yaşıyor olması almış oldukları eğitimin ve dolayısıyla akademik bilginin geleceklerinin şekillenmesi hususunda fazladan önem arz etmesinden ve kendilerine aktarılan bilginin yoğunluğunun yaratmış olduğu bir kaygı olarak kabul edilebilir.

Ailelerin gelir düzeylerine göre sınıf öğretmeni adaylarının kaygıları incelendiğinde ise ekonomik/sosyal ve uyum merkezli kaygılar arasında ailesinin gelir düzeyi daha yüksek olan öğrencilerin daha fazla kaygı yaşadıkları görülmektedir. Bunun sebebi olarak da gelecekte alacakları maaşların mevcut yaşam standartlarının altında kalmasından korktuklarından ve yaşam kalitelerinin düşmesinden endişelenmelerinden kaynaklanıyor olduğu düşünülmektedir.

Araştırmanın bulgularına benzer şekilde Serin, Güneş ve Değirmenci (2015), Doğan ve Çoban (2009), Eret Orhan ve Ok (2014), Öztürk (2016), Ceyhan (2004), Atmaca (2013), Saban, Korkmaz, Akbaşlı (2004), Tümkiye ve Çavuşoğlu (2010), Kafkas, Açık, Çoban ve Karademir (2010), Saracaloğlu, Kumral ve Kanmaz (2009), Donmuş, Akpınar ve Eroğlu (2017), Dadandı, Kalyon ve Yazıcı (2016), Kurtuldu ve Ayaydın (2010), Türkoğlu (2014), Serin, Güneş ve Değirmenci'nin (2015)'de ayrı ayrı eğitim fakültesi öğrencileri, fen edebiyat fakültesi öğrencileri, formasyon öğrencileri üzerinde yapmış oldukları çalışmalarda bir bütün olarak düşünüldüğünde cinsiyetin kaygı düzeyinde anlamlı farklılık yaratmadığı fakat bazı alt boyutlarda yine bu çalışmaya benzer şekilde farklılıklar görüldüğü tespit edilmiştir. Ayrıca çalışmaların büyük çoğunluğunda fakülte fark

etmeksizin aralarında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmesi de kadın öğretmen adaylarının daha az kaygı yaşadıkları göze çarpmaktadır.

Bunun yanında Ceyhan (2004), Öztürk (2016), Eret Orhan ve Ok'un (2014) çalışmasında öğretmen adaylarının mezun oldukları fakülte ve alan fark etmeksizin bu çalışmayla benzer şekilde atanma, meslek sahibi olma, iş bulma, sosyal statü, haklar noktasında üst düzey kaygı yaşadıkları tespit edilmiştir. Bunun yanında da özellikle çalışan haklarından ve maaşlarından memnun olmama durumu sıkça vurgulanmıştır. Bu da yine sosyal ve ekonomik merkezli kaygıyı öğretmen adaylarının neredeyse tamamının yaşadığı sonucuna bizi götürmektedir. Yine Saban, Korkmaz ve Akbaşı'nın (2004) yapmış oldukları araştırmanın bulgularında birinci sınıf öğretmen adaylarının mesleki kaygıları daha çok "öğrenciler" üzerinde yoğunlaşırken, dördüncü sınıf öğretmen adaylarının mesleki kaygıları daha çok "öğretmenlik görevi" üzerinde yoğunlaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Yine Kurtuldu ve Ayaydın'ın (2010) çalışmasında sınıf düzeyi arttıkça kaygının da arttığı görülmektedir. Bu sonuç da yine bu çalışmaya benzer şekilde sınıf düzeyleri yükseldikçe mesleğe uyum ve görev merkezli kaygıların arttığı sonucunu desteklemektedir. Benzer şekilde Tümkiye ve Çavuşoğlu (2010) ve Türkdöğün'ün (2014) yaptığı çalışmada öğretmen adaylarının sosyo ekonomik düzeylerine göre tükenmişliklerinin farklılaştığı görülmektedir. Bu sonuç da yine bu çalışmadaki üst düzey gelir düzeyine sahip olan öğrencilerin yaşadıkları fazladan kaygının sonuçlarını desteler niteliktedir.

Saracaloğlu, Kumral ve Kanmaz'ın (2009) yaptığı çalışmada öğrencilerin akademik başarılarının mesleğe yönelik kaygılarını ve akademik güdülenme düzeylerini etkilediği sonucu bulunmuştur. Bu çalışmada da GANO'nun düşük veya yüksek olması farklı alt faktörlerde kaygı düzeyini çeşitli yönlerde etkilediği sonucu görülmüştür. Dadandı, Kalyon ve Yazıcı'nın (2016) çalışmasında eğitim fakültesi öğrencilerinin mesleki kaygılarının pedagojik formasyon alan öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu bulgusu karşımıza çıkmaktadır. Bu sonuç da bu çalışma ile akademik yönden daha başarılı ve işinin gereğinin eğitimini daha iyi almış öğrencilerin mesleğe ilişkin kaygılarının daha fazla olması ile ilişkilendirilebilir.

Sonuç olarak sınıf öğretmeni adaylarının öncelikle meslek sahibi olma, mesleklerinin icrası, ekonomik durumları, sosyal statüleri, öğrenci ve veli ile iletişim, meslektaşlar, idareciler gibi birçok konuda orta veya üst düzeyde kaygı yaşadıkları görülmektedir. Geleceğimizin teminatı olan çocuklarımızın daha nitelikli eğitim alabilmesi yani onlara daha kaliteli eğitimin verilebilmesi için konunun doğrudan ve ilk muhatabı olan sınıf öğretmenlerinin kaygılarının azaltılması, hatta ortadan kaldırılması gerektiği düşünülmektedir.

Öneriler

Sınıf öğretmeni adaylarının gelecek kaygılarının ortadan kaldırılması için öncelikle atanma probleminin çözülmesi önerilebilir.

Öğretmen adaylarının mesleğe ilişkin aidiyet noktasında problemlerinin ortadan kaldırılması gerektiği düşünülmektedir.

Uygulama noktasında daha fazla fırsat verilerek öğrenci, veli, idareci ile iletişim noktasında tecrübe edinmesine katkı sağlanabilir.

Kaynakça

- Akdemir, A.S. (2013). Türkiye’de öğretmen yetiştirme programlarının tarihçesi ve sorunları. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (12), 15-28
- Aktürk, A.O. (2012). Öğretmen adaylarının öğrenmeye ilişkin tutumlarının öğretmenlik mesleğini tercih etme nedenlerine ve akademik başarılarına göre incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13 (3), 283-297
- Altınkurt, Y., Yılmaz, K., Erol, E. (2014). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik motivasyonları. *Trakya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(1), 48-62
- Atmaca, H. (2013). Almanca, Fransızca ve İngilizce öğretmenliği bölümlerinde okuyan öğretmen adaylarının mesleki kaygıları. *Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 8 (10), 67-76
- Balcı, A. (2005). *Sosyal bilimlerde araştırma. Yöntem, teknik ve ilkeler*. Ankara: Pegem Yayıncılık
- Baykara Pehlivan, K. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının sosyo-kültürel özellikleri ve öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları üzerine bir çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4 (2), 151-168
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K.E., Akgün, E.Ö., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayıncılık
- Cabı, E., Yalçınalp, S. (2013). Öğretmen adaylarına yönelik mesleki kaygı ölçeği (mkö): geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 44, 85-96
- Ceyhan, A.A. (2004). Ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans programına devam eden öğretmen adaylarının umutsuzluk düzeylerinin incelenmesi. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 1, 91-102
- Çelikten, M., Şanal, M., Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (2), 207-237
- Dadandı, i., Kalyon, A., Yazıcı, H. (2016). Eğitim fakültesinde öğrenim gören ve pedagojik formasyon eğitimi alan öğretmen adaylarının öz-yeterlik inançları, kaygı düzeyleri ve öğretmenlik mesleğine karşı tutumları. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 253-269

- Doğan, T., Çoban, A.E. (2009). Eğitim fakültesi öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile kaygı düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 34 (153), 157-168
- Donmuş, V., Akpınar, B., Eroğlu, M. (2017). Öğretmen adaylarının akademik özyeterlikleri ve mesleki kaygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (37), 1-13
- Eraslan, L., Çakıcı, D. (2011). Pedagojik formasyon programı öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (2), 427-438
- Eret Orhan, E., Ok, A. (2014). Öğretmenlik programlarını kimler tercih ediyor? adayların giriş özellikleri ve öğretmenliğe yönelik tutumları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29 (4), 75-92
- Gündoğdu, K., Çimen, N., Turan, S. (2008). Öğretmen adaylarının kamu personeli seçme sınavına (KPSS) ilişkin görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (2), 35-43
- Hacıömeroğlu, G., Şahin Taşkın, Ç. (2010). Fen bilgisi öğretmenliği ve ortaöğretim fen ve matematik alanları (OFMA) eğitimi bölümü öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine ilişkin tutumları. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (1), 77-90
- Kafkas, M.E., Açak, M., Çoban, B., Karademir, T. (2010). Beden eğitimi öğretmen adaylarının öz-yeterlik algıları ile mesleki kaygıları arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (2), 93-111
- Kurtuldu, M.K., & Ayaydın, A. (2010). Güzel sanatlar bölümü öğrencilerinin mesleki kaygı düzeylerinin incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 28, 111 – 118.
- Özdemir, S.M. (2008). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretim sürecine ilişkin öz-yeterlik inançlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 54, 277-306
- Öztürk, M. (2016). Köy ve kasabalarda görev yapan öğretmenlerin mesleğin ilk yılında yaşadıkları güçlükler. *İlköğretim Online*, 15 (2), 378-390
- Saban, A., Korkmaz, İ. ve Akbaşlı, S. (2004). Öğretmen adaylarının mesleki kaygıları. *Eurasian Journal of Educational Research*, 17, 198-208
- Saracaloğlu, A.S., Kumral, O., Kanmaz, A. (2009). Ortaöğretim sosyal alanlar öğretmenliği tezsiz yüksek lisans öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik yeterlikleri, kaygıları ve akademik güdülenme düzeyleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*. 6 (2), 38-54
- Serin, M.K., Güneş, A.M., Değirmenci, H. (2015). Sınıf öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları ile mesleğe yönelik kaygı düzeyleri arasındaki ilişki. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 4 (1), 21-34

- Şahin, İ. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmen istihdamı ve mesleki geleceklerine ilişkin görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11 (3), 1167-1184
- Şişman, M. (2009). Öğretmen yeterlilikleri: Modern bir söylem ve retorik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Özel Sayı/10 (3), 63-82
- Tümkiye, S., Çavuşoğlu, İ. (2010). Sınıf öğretmenliği son sınıf öğretmen adaylarının tükenmişlik düzeylerinin incelenmesi, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19 (2), 468 – 481
- Türkdoğan, S.C. (2014). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini tercih etmelerinde etkili olan faktörlere göre mesleki kaygıları. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Denizli.